

Ивайло Иванов

По пътя незнаен

Път...

Прострял се е пред мен като безкрайна, сива змия, препасала сякаш целия свят. Вече не помня от колко време все пътувам и пътувам. Десет години ли станаха, двайсет ли?...

Страшното е, че не зная накъде съм тръгнал.

Спомням си оня ужасен ден, в който до мен достигна вестта, че вече нямало змейове. Ей-така – нямало. Никой не разбра защо.

Хората реагираха различно: По-младите се радваха, че вече няма кой да им отнема изгорите, а старците упорито разправяха, че без змейове хептен сме я оплескали: кой сега ще пази селата от врагове и нивите от градушка? Били задигнали някоя и друга мома – голяма работа! Като че ли угрите не го правят? Само че след тях и трева не никне – и добитъка ще задигнат, и хамбарите ще опоскат, и покъщнината ще плякосат, и ще скъсят с по една глава всеки, дето не е успял овреме да си плюе на петите. А пък дето е минал змеят – там земята прилича на градина. Какво от това, че понякога го прихващат едни...

Да, ама кой слуша старите? Нали даже и самите те, когато са били на възрастта на децата и внуците си, а кръвта им е кипяла в жилите, също са търсели собствени пътища – без да слушат бащите си? А и по българските земи отдавна сновяха хора в дълги тъмни роби с кръстове в ръце, които обръщаха народа към новата вяра. Тя пък проповядваше за един нов Бог – щедър и милостив. И всичко, което не било от него, било от силите на Злото. Също и змейовете. И хората prestaваха да вярват в тях.

Мисля, че именно това затри змейовете – а не магьосаните оръжия или могъщите заклинания, с които поколения наред човечеството непрекъснато преначертаваше границата между двата свята.

Хората просто нямаха повече нужда от змейове. Нали имаха новия си Бог, имаха светии – закрилници, имаха молитви за всичко. За какво им бяха змейовете?...

Никой не разбра къде са се дянали и какво е станало с тях. Просто вече нямаше змейове и туйто.

Да. Спомням си оня ден, когато до мен достигна вестта за тяхното изчезване. Тогава се качих на коня и тръгнах нанякъде. Сякаш това бе последният ден от моя живот. Не помня изнизалото се покрай мен време. Ям каквото докопам, ношувам където завърна... Откак съм тръгнал не съм вадил меча; може вече да е ръждясал, а може и съвсем да е

клеясал за канията. Мечият калпак, стигащ чак до раменете ми и дрехите ми от еленова кожа ме пазят еднакво добре и от зимните веявици, и от летните жеги.

Пътувам ли, пътувам... Горкият ми аграмак! От многото пътуване бе изпостаял и заприличал на селско добиче.

Селото изникна внезапно пред погледа ми. Стотина къщи, скупчени в долината между хълмовете. Спрях и се загледах. Винаги правя така.

И може би ще правя.

Поне за времето, което ми остава.

Изпитвам някаква привързаност към местата, където живеят хора. Обичам дълго да седя и да се любувам на белеещите се дувари, лъскавите покриви и пушешите комини. Навяват една особена топлина... Напомнят ми за нещо, което никога не съм имал и надали ще имам някога. Винаги съм искал свой, собствен дом, в който да живея като всички останали. Иначе – колко му е да спра на някое място, да цаня майстори и да си вдигна къща за чудо и приказ – от бели дялани камъни, с червен покрив и дъбови порти.

Ама – не.

Че къща и дом не са едно и също. Че не се прави дом от камъни, греди и керемиди: друго трябва – друго... И няма ли го онова – другото, трупай колкото си шеш греди и камъни, не къща, палат може да съградиш, но никакъв дом няма да излезе...

Спуснах се по пътя към селото. Не пришпорих коня – нямаше закъде да бързам. Села много, пътища много... А и пред мен има толкова време!

Някои казват, че нямало край.

Не им вярвам.

Или не искам?...

Когато влязох в селото, вече се спускаше здрач. От прозорците струеше светлината на запалените свещи. Виждаха се силуетите на стопаните, които сновяха насам-натам из стаите, нареждаха вечерята, вдигаха пълни с вино рогове и чаши от ковано сребро...

Спрях в малката страноприемница в средата на селото. Вътре бе пълно с мъже, насядали около масите, които ядяха печени меса и шумно коментираха разни работи – ту своите селски неволи, ту поредния набег на угрите, ту царя Симеона. Ханджийката чевръсто подтичваше около

тях с пълния мях и непрекъснато пълнеше каните.

Без да обръщам внимание на шумотевицата, се настаних на една маса в ъгъла, до която светлината от маслените лампи достигаше най-слабо. Седнах в сянката.

Тутакси дотърча ханджията и седна срещу мен.

– Вино? – кимна ми, хем делово, хем в поздрав – Медовина, водица?...

– По-скоро – рекох – нещо за хапване. Ама да е повечко! И торба овес за коня ми!

Онзи само повдигна вежди към жена си и тя хукна да изпълнява заръката.

– Как те викат – попита.

– Пламен – подхвърлих му първото име, което ми мина през главата. – А тебе?

– Вълкан – рече. После нерешително се огледа – Ама допреди двадесетина години бях Курт. Ти... българин ли си? – наведе се той към мен.

– Българин! – казах кратко аз и свалих калпака. Побутнах го към края на масата.

– Гледам, че меч носиш – рече. – Откъде идеш?

– Отдалече.

– А-хъм... – промърмори Курт-Вълкан – а закъде си тръгнал?

– За още по-надалече.

– А-хъммм... – хмъкна пак той – не си от приказливите.

– Не съм.

Тъкмо тогава ханджийката стовари пред мен едно огромно блюдо, в което върху подредени малки лукчета бе кацнал огромен, вдигащ пара печен овнешки бут. Ароматът ме хласна право в главата и сякаш изпълни всяка моя фибра!

В един миг забравих и за пътя зад и пред мен, и за змейовете, и даже за ханджията Вълкан, дето сега ме гледаше с такава наслада, и лакомо заръфах месото. Да опустеят и старите, и новите богове, вери и имена – толкова време не бях слагал нищо в устата си!

– Тъй, де – засмя се жена му – за юнака – юнашка трапеза!

И сложи на масата няколко дебели порязаници топъл хляб.

Изобщо не усетих кога ханджията бе станал от масата и бе хукнал насам-натам из страноприемницата. Майната му – дошъл съм да ям, а не да приказвам!

Почти вече приключвах с бута, когато внезапно един звънлив глас прекъсна охотата ми:

– Здравей! Искаш ли медовина?

Вдигнах очи. До мен се усмихваше момиче с пълна ока в ръце. То ми смигна закачливо, сякаш повтаряйки въпроса си без думи.

Избърсах се в кърпата, която ханджийката се бе сетила да сложи на масата и също без думи посочих с поглед празната чаша срещу мен, отвръщайки на усмивката.

Тя се настани срещу мен и някак важно се облакът на масата.

Хубаво момиче! Косата ѝ бе нежно-кестенява и падаше на ситни къдрици по раменете. Няколко кичура от нея бяха стегнати в разноцветни ленени панделки. Дори през оскъдната светлина, която идеше насам, се виждаше как очите ѝ зеленееят в игриви, палави искрици от младост. Сякаш Слънцето бе слязло от небесата и бе седнало да ми прави компания тук – в тоя вмирян есенен хан, в селото, чието име така и не бях научил...

– Красавец си – подхвърли тя кокетно – ама да се беше изкъпал!

– Как се казваш? – попитах, смутен от забележката ѝ. Че наистина не съм се къпал повече от месец. Сигурно смърдя на пръч.

– Светослава! – сякаш изчурулика.

После изведнъж сведе поглед:

– Не ме гледай така...

– А друго име нямаш ли си?

– Нямам си! – засмя се тя и отново вдигна очи към мен – Мама и тате са покръстени преди да се родя. А твоето име как е?

– Пламен ме викат – повторих онова, което бях казал на ханджията.

– А другояче викат ли те? – върна ми със смях въпроса.

– Аз... – рекох – имам много имена...

Небеса, колко бе хубава!

– Хех! – разкърши тя рамене – Чуден човек си, Пламене! Хората имат по едно или две – а ти казваш: много си имал... Не ме гледай така! – този път не сведе глава, а вби очи в моите с нахална по момичешки усмивка.

Повдигнах рамене.

– Знам, че съм хубава! – продължи тя – То ми личи! – и закачливо се заизвърща наляво и надясно, та да я видя по-добре – Ама и да ме гледаш, и да не ме гледаш – няма да съм твоя!

– Защо? – подех играта и аз.

– Защото съм на змея!

„...на змея! – прокълът като камбана в ушите ми – ...на змея!“

Ако ще да бе паднал гръм посред тая странноприемница и да бе

помлял всичко вътре барабар с масите и хората, пак нямаше да ме втрещи чак толкова! Змеят ли?...

– И други чакат за медовина! – игриво ми се изплези тя и понечи да стане.

Скочих след нея:

– Не... – задъхах се – Светослава... чакай! – дръпнах я за ръкава. От очите ми бе избила влага – Чакай!... На кого каза че си?

– Стресна се, а? – изкиска се тя шеговито и пак седна срещу мен – Мен ме люби змей!

Сякаш изведнъж преминалите покрай мен години се стопиха като ледени късчета самота... а жаравата на спомена ги превърна в пара и ги запрати някъде далеч, далеч – в мрака на небитието, откъдето няма връщане.

– Ти... – с невероятни усилия се стараех да се овладее – ти... сигурна ли си? Не знаеш ли, че няма вече змейове?...

– Има! – уверено отсече Светослава – Поне Горун със сигурност го има!

– Сигурна ли си – повторих като замаян – че наистина е змей? Виждала ли си го?

– Разбира се – засмя се тя – даже ме е носил на крилете си! Знаеш ли: отвисоко земята се вижда мъничка, мъничка... – и посочи с ръце – ей-толкова, колкото ябълка...

Вече не слушах думите й. Ромонът им минаваше и заминаваше покрай мен, а аз бях замижал в упоение, каквото не помнех от години... години... Мътните ги взели всички богове! Това момиче наистина бе виждало змей! Небеса! Змей!...

– ... и сега ме иска за жена – някак самодоволно завърши тя. – Ама... – поде пак, този път по-неуверено – тате не иска да ме дава...

Поклатих глава.

– Сърцето – казах бавно – не пита. Ни баща, ни майка. Ти, Светославо, ти искаш ли го?

– Има ли значение? – повдигна рамене тя с изражение като на някой от древните философи – Щом е казал, че ще ме вземе, значи ще ме вземе и толкоз!

– Не говоря за него – излезе като стон от гърлото ми, – а за теб. Ти искаш ли го тоя твой змей Горун?

Тя сведе глава. Леко бе прахапала устни.

– Ами... – въздъхна – Не, Пламене... не го искам.

– Защо? – разшириха се в почуда очите ми – Ти... ти... знаеш ли

какво може змоят? Той ще ти даде всичко, което пожелаеш! Ще се грижи за теб като за царица! Ще те брани! Ще те...

– ... отведе в пещерата си... – сви в гримаса устни тя – и цял живот няма да видиш нищо друго, освен нея. – и отново въздъхна – Аз бях там, той ме е водил... Там е студено и влажно. Там е... мъртво... А самият той е грозен, див и страшен. И изобщо не го е еня какво искам или не искам. Прави това, което той мисли, че искам... Какво знаеш ти, Пламене, с многото имена?... Не ща при змея, ама... Не, не ме гледай така!

Бях събрчил вежди. Не можех да повярвам: от години жалех за змейовете, а сега... тъкмо на такъв ли се натресох! Но змейовете са като хората – различни. И двамата еднакви няма да срещнеш. Тоя ли намери да оцелее?

– ... сега е заплашил селото – продължаваше Светослава – до другата неделя да ме дадат доброволно. Иначе щял да долети от планината и да изпепели всичко.

– Добре, де! – рехнах – Поне за селото не се ли грижи?

– Каза – отвърна тя – че нямало да си мръдне пръста, докато не бъде негова.

Ужас! Е, Горуне, с тебе имаме да си поприказваме!

– Няма да ме дадат – знам аз... – наля си тя медовина и отпи една голяма глътка – Ще хвъркне като хала, ще разпердушини селото...

– Знам... – прошепнах.

– После ще дойде с невидими сватбари, на бели хатове и златни кочии...

– Знам...

– ... с невидими свирачи и нечута музика...

– ...

– ... и ще ме отведе.

Една тежка въздишка се изтръгна от гърдите ѝ:

– Не ме гледай... така...

Знам... Помня ги тези невидими сватове. Тези прозрачни змейови сватби! Тези грабнати момичета... Белите хатове и златните кочии...

Змейово венчило... Дето нищо добро не носи след себе си. Дето обрича и двамата на самота.

Помня момите, дето не искаха да идват със змея. Помня белезите на годините по лицата им. Помня как чакат смъртта си, както се чака свободата. И как змоят, утолил страстта си към една, все търси нови и нови моми, които да заситят в него онова, що не се засища... Без да се усеща, че не може силом да вземе това, което се взима само със сърце.

Горуне... Какво правиш, Горуне!...

– Не бой се, момиче – казах й тихо – няма да те вземе змеят! – гласът ми простърга в стоманен отенък – Няма да има... ни невидими сватбари, ни златни кочии...

Светослава ме погледна изпод вежди, хем смутено, хем презрително:

– И кой ще му попречи?

– Аз!

– Че кой си ти, бе? – изсмя се тя пресилено.

Станах от масата.

– Пламен – засмях й се закачливо, – с многото имена!

Да-а-а-а... Я, гледай ти! А отначало това село ми се стори като другите! Като влязох тук, мислех само да похапна и да си замина, но сега вече знаех, че ще поостана. Поне до другата неделя!

Поне!

Извадих самовилската кесия и по масата на ханджията потече река от пари. Голяма работа е тая самовилска измишльотина! Винаги си стои пълна. И даже да се опитваш да я изпразниш, все не можеш и не можеш! Да е жива и здрава Димна Ангелина – вещицата, дето ми я подари!

– Най-хубавата ти стая! – заръчах – И една голяма каца гореща вода посред нея!

Курт-Вълкан само смаяно кимна. Тежко ударих с юмрук по тезгяха и сграбих една пълна ока медовина. С наслада я заизливах в пламналото си гърло.

Ех, Горуне, Горуне...

В стаята ме чакаше кацата гореща вода. В един миг смъкнах всичко от гърба си и цамбурнах в нея. Няколко минути стоях така, а сетне яростно се задрачих по тялото.

Търках се грубо и ожесточено. Като че ли исках да измия от себе си спомена. Буйното цвилене на призрачни хатове, омаята на нечута свирня, шумоленото на венците бръшлян, закичени около челото ми, сладостния аромат на носеното в кърпа вино... Писька на осиротелите майки, моминските сълзи и онази гадна, гробовна тишина на озлочестени домове, виснала като воденичен камък на врата ми – всичко, всичко...

Ето защо си отидоха змейовете! Ето защо людете се отвърнаха от тях! Богове и кумири много – и всеки един е от щедър по-щедър на добро. А злото... злото трябва да бъде забравено! Но що да сторят онези,

които го помнят? Ще го поправиш ли с мъст? Мигар тя ще върне времето? Много ги е грижа хората за мъстта ти!... Те вече намериха най-жестоката мъст за змейовете. Най-страшната. Единствената, която утолява преживяната болка. Забравата.

Но те могат, а аз – не. Прахът на тяхната забрава само засилва в мен мъчението от спомените. И от тях боли... боли.

Дълго се мих...

Когато излязох от водата, цялото ми тяло бе покрито с кървави резки. Загърнах се с чистия бял чаршаф, който стопанинът бе оставил на одъра. Сега косата ми не бе сплъстена и се виеше в бляскава чернота по гърба ми. Рошавата ми допреди малко брада сега искреше на идеция от прозореца лунен лъч.

И пак не можах да се измия... Ще мога ли някога?

Ръцете ми сякаш сами намериха тежката снага на меча. Рязко го изтеглих от ножницата. Острието проблясна, сякаш в жажда за кръвнина, злокобно и хищно. Ни едно петънце ръжда не беше избило. Хвала тебе, Димна Ангелино! Яко държи магията ти!

Пази се, Горуне!...

Току вече мислех да си лягам, когато дочух тихи стъпки, които замряха зад вратата. Някой леко потропа.

Добре, че бях сварил да си облека ризата. Вратата се отвори с едва чуто скърцане и в стаята влезе Светослава по бяла нощна роба. Носеше запалена свещ. Погледна ме и тихо приседна на трикракото столче до одъра.

– Я, какъв си бил хубав, юнак – Пламен! – заразглежда ме тя възхитено, а после добави с насмешка – Че докато плюскаше в хана, преди да минеш през топлата вода, мязаше повече на Горуна!

Седнах на одъра срещу нея и леко положих меча до себе си:

– Какво искаш?

Коленете ми почти се докосваха до нейните.

– Да те питам... – започна тя нерешително – това, дето го каза долу, че змеят нямало да ме вземе... Защо го каза?

– Защото ще го убия! – погледнах я твърдо в очите.

Светослава ме изгледа учудено изпод вежди, а сетне почука с пръст по челото си:

– Ти луд ли си, бе? Знаеш ли какво е змей?

– Да.

– Вярно? – ахна – Виждал си? Но тогава сигурно знаеш каква е силата му! И как хвърля вихрушки и мята огън.

– Да, Светославо – протегнах ръка към нея и я помилвах по косата, – знам силата на змея.

– Убивал ли си змейове? – пое дланта ми тя.

– Не – признах ѝ аз с лека усмивка, – не съм.

– Но тогава... – объркано завъртя главица тя – защо мислиш, че ще убиеш Горуна?

– Защото мога!

Тя пое ръката ми с двете си длани, без да каже нищо.

– И защото трябва... – тихо добавих.

Момичето помълча известно време, свела очи към пода, а сетне ме погледна отново:

– Недей да отиваш нахалос, Пламене – сви устни тя – аз... сама ще ида при змея. По-добре така, отколкото и тебе, и селото да затрие.

– Не, Светославо – хванах я аз за раменете и с лицето си изправих нейното – няма да ходиш при змея! Аз ще ида при него. – и тайнствано се подсмихнах – Пък... каквото стане.

Но тя изглежда не ме чу.

– Не искам змея, Пламене – поглади с длани тя косата ми и по цялото ми тяло се разляха тръпки на премала – юнак искам, но човек... Да ми разтвори душата, а не да я заключва. Юнак, Пламене... като тебе...

Не усетих кога съм станал и как се озовала в ръцете ми, просто в един миг се свестих да я прегръщам диво и опиянено, да целувам очите и устните ѝ, да заравям лице в косата ѝ...

– Ти... наистина ли, Светославо? – чух се да казвам, по-тихо от прошумоляването на свличащите се дрехи.

Тя се сгуши в мен, също като птиченце, което се свива в гнездото си.

– Наистина – промълви – още откакто те видях да влизаш...

Телата ни упоено се оплитаха като в танц, усещах как ръцете ѝ галеха раменете ми, спускаха се по гърба, после хукваха към лицето ми, а устните ѝ намираха моите.

– Наистина ли... наистина ли...

Мълния раздра нощното небе:

– СВЕТОСЛАВО! – изтрещя гръмотевицата.

Тя скочи пребледняла и набързо навлече робата.

– Змеят!... – изписка.

– ДА НЕ ИСКАШ ДА УБИЯ И НЕГО, И ТЕБЕ? – продължи да цепи въздуха хряскането отвън.

Светослава се бе свила в ъгъла на стаята. Беше стиснала очи от

ужас.

– Не бой се! – опитах се да я окуража, но сега тя надали виждаше и чуваше нещо друго, освен собствения си страх.

Бръкнах в дисагите си и извадих шепа магьосана пепел от огнището на Димна Ангелина. Отворих прозореца и я запратих навън в тъмното.

– Ъ-хъ... – задави се гръмовният глас – Ъ-хъ... Ще ми паднеш... ще ми паднеш ти! Ъ-хъ...

И тътнещото свистене на змейовите крила профуча току съвсем над нас, а после се изгуби към планината.

– Ти... – очите на момичето светеха от изумление – ти го прогони?!?

Целунах я по челото, без да кажа нищо.

– Наистина ли можеш да го убиеш? – додаде плахо тя.

– Мога – макар и тих, гласът ми звучеше твърдо.

Ех, Светославо, Светославо... Тя навярно си мислеше, че щом го казвам, то змеят със сигурност нямаше никакви шансове срещу мен. Всъщност това изобщо не бе така – който и да е змей в битка срещу мен има равна възможност за победа. Впрочем, именно това ме отличава от повечето човеци – за разлика от мен, те не могат да застанат с меч срещу змея и да се надяват, не просто на победа, а на даже и на оцеляване.

– А може пък би не заслужава да умира – вдигна поглед тя към мен внезапно – ами ако наистина е последният?...

– Права си – искрено се съгласих с нея – може и да не заслужава...

– Тогава... – объркано занарежда тя – не можеш ли просто да го прогониш? А?... Не искам да му ставам жена, но и той пък, поне засега нищо лошо не е сторил, ни на мен, ни на селото. А и жива твар е... Защо да умира? Аз... аз не го искам... но му прощавам.

Стиснах очи. Това беше учението на новия Бог! Сякаш самият Той говореше чрез устата й: Да простиш... Дали това момиче съзнаваше, че всъщност е по-силно от мен? На нейната прошка и нейната забрава не могат да се опрат никакви змейове с всичката си мощ.

– Така е Светославо – седнах на леглото аз и замислено се загледах в нощната чернота зад прозореца, чудейки се какво да й отвърна – но не затова трябва да умре той...

– А за какво?

Леко я погалих по бузата:

– Който много знае – опитах се да се пошегувам – бързо остарява!

Тя се засмя:

– Тогава ти трябва да си много стар: я какви неща само знаеш!

Беше се успокоила.

– Тъй, де! – казах. Разговорът определено пак отиваше към задявка – Не виждаш ли колко ми е голяма братата? Това е защото бързо съм остарял!

Заедно посрещнахме изгрева. Всъщност, Светослава още спеше под дебелия козяк, аз се бях подпрял на перваза на прозореца, мълчаливо вперил поглед в кървавото око на слънцето, което надничаше иззад ступените хълмове на планината.

Горуне, Горуне... Ще почакам още няколко дни до пълнолуние, а на следващата сутрин – или ти, или аз! Колкото повече расте Луната, толкова повече намалява силата на змея. Моята също. Е, след пълнолуние с Горун нямаше да сме слаби като младенци, но доколкото можех да предполагам – Горун беше млад и нощното светило беше по-безопасно към него, отколкото към мен.

Димна Ангелина... Старата магьосница, в чиято дървена хижа която бях прекарал последната зима. Тя ми разказа това за Луната. Не знам годините й, но неизброимите бръчки по лицето й бяха тъй дълбоки, че може би вече бе прехвърлила стоте. Въпреки това, дали от стройната й фигура, дали от неугасналия устрем на погледа й или от благородството на лика й, човек усещаше, че на младини е била много, много красива.

Тя умееше да прави магии. Можеше дори да сваля месечината от небето. Казваше, че това се прави само по пълнолуние, защото тогава Луната се е напила с магическа мощ от всички змейове, самовили и духове от горите, реките и моретата. И идвала, месечината при нея, в образа на бяла крава. От млякото й се правили най-могъщите магии, защото в него била всичката сила на Луната.

И все пак...

И все пак аз не съм роден, за да убивам змейове. Не искам да убивам змейове! Дори и Горун. Но трябваше да го направя. Но не за да умре – не: за да живее... И мисля че знам защо изчезнаха змейовете. Димна Ангелина ми го подсказа.

Излязох от стаята, като оставих Светослава да спи под топлия козяк и слязох в хана.

– Няма да дам дъщеря си на чудовище! – разпалено ръкомахаше Курт-Вълкан – Ако поне тя го искаше, тогава щях да си помисля, ама...

Жена му го слушаше зад една от масите, скрила лице в шепи, без да спира да повтаря:

– Ще ни изтрепе... ще ни изтрепе!

– Че няма да я дадеш, я! – изръмжах и двамата притихнаха. – Не

бой се, има кой да се справи със змея!

Ханджията бавно дойде до мен.

– Кой си ти? – затрепери гласът му.

Положих ръка на рамото му. Явно тежестта на пестика ми не му понесе и го събори на стола зад него. Той седна.

– Не ти ли казах снощи? – подметнах му насмешливо – Пламен! – и се обърнах към жена му – Има ли нещо за хапване? Че мога да глътна цяла гъска с краката и перушината!

Сетне духовито обясних на Курт-Вълкан и жена му, че ще му видя сметката на тоя змей. Гледах да бъда възможно най-убедителен. Тези хора се нуждаеха от поне мъничко увереност, че не са сами срещу чудовището.

Казах, че ще остана още няколко дни. Не споменах за пълнолунието, разбира се.

„Здравей! Искаш ли медовина?“... Небеса, какво ми направи това момиче? Връщайки се назад в спомените си, с неопишимо учудване осъзнах, че до този момент никой и никога не се бе интересувал от мен, какво искам аз и дали изобщо искам нещо. А бе и красива... В момент усетих, че накъдето и да се обърна, образът ѝ все ми е пред очите: игривият ѝ зелен поглед, ситните къдрици на косата ѝ, стегната в мънички панделки; тя в хана с оката медовина в ръце; по бяла нощна роба в стаята ми... топлината на тялото ѝ...

През тези няколко дни до пълнолуние Горун изобщо не напомни за себе си. Със Светослава сякаш дори бяхме забравили за него. Вярно, че Вълкан и жена му като че ли много добре знаеха къде прекарва нощите си дъщеря им и виждах тревогата в очите им – ако змеят разбере, от селото нямаше да остане камък върху камък.

И все пак с удоволствие бих разменил тези няколко дни, за цялото време, което ми остава. Ха, добре че не ми се наложи да правя такива замени!

Много бързо разбрах, че Светослава не беше просто едно уплашено момиче, търсещо закрила. Тя ме избра. Избра ме, без да знае кой съм. Небеса, тя се влюби в мен! Това ми изглеждаше толкова нереално и толкова ново, че в началото просто не знаех как да се държа. Имал съм жени... много жени. Но никоя, абсолютно никоя не ме бе обичала. И за никоя не съм мислел така, както за нея. За никоя не съм се тревожил и от нищие докосване не съм се разтрепервал.

Светославо...

Майната ѝ на тая ветровита есен! Светослава ме разходи из околностите на селото. По поляните и ливадите, където се събирали с дружки, да си говорят за момците от селото – кой бил най-добър за женене, кой коя искал и щял да вземе. Сега тези ливади бяха пожълтели и посипани с есенни листа – грозни и мъртви. Но си ги представих през пролетта – целите окъпани в багрите на живота. Надвечер ми показа кладенеца, където обичала дълго да се гледа. Разправи ми как преди месец ейтака, докато се гледала, там долу – във водата изведнъж се появил образа на змея и ѝ казал „Моя ще бъдеш!“. Разказа ми как се е уплашила тогава и хукнала към селото, а на пътя я чакал Горун, грабнал я на крилете си и я отвел в пещерата. После я пуснал, като казал, че ще прати сватове...

Прегърнах я – напук на всички змейове по света. И се любихме, там – до кладенеца. Отдаде ми се диво и горещо, Светославо... Светославо...

Дните се изнизаха неусетно и дойде време да тръгна срещу Горун. Въпреки младостта си и въпреки пълнолунието обаче, Горун надали беше от лесните противници.

Чувствах се готов за битката. Бях стегнал косата си в конска опашка, на главата ми вместо оня калпак сега носех плътния шлем от четири пласта мечешка кожа, а брадата ми се вееше върху обсипаната с железни плочки кожена ризница. На кръста ми заплашително се полюшваше мечът, магьосан да сече дърво и камък, хора и змейове.

Никой не знаеше къде живее змеят. Разправиха ми, че бил някъде из пещерите в планината, ама смеел ли някой да го търси? Светослава пък знаеше пещерата, но не и пътя до нея. Какво пък – и сам щях да го намеря!

– Ако се върнеш здрав и читав – погледна ме Вълкан и кимна към дъщеря си – на тебе ще я дам!

Отново го потупах по рамото, а той отново не издържа тежестта на ръката ми и седна.

Към планината, към планината!... Конят внимателно пристъпваше по виещата се пред нас пътека. Нападалата шума хрускаше под копитата му. Ръката ми бе стиснала дръжката на меча.

– Къде си... – мърморех си под носа – Къде си, горянино?

Отговаряше ми само есенното шумолене на капещи листа. Но от среднощния ни посетител нямаше и помен. Дълго яздих така. Взирах се измежду дърветата, послуствах се за плясък на змейски криле, но напусто.

Чак когато навлязох в някаква затънтена клисура, вятърът изведнъж ме лъхна в един неусещан от години, но до болка познат ми, близък повеи: змей.

Чевръсто слязох от коня и предпазливо поех по вятърната диря. Можех ли да си го представя допреди няколко дни? Уж толкова време давах мило и драго, само и само да видя отново змей, а сега безшумно пристъпвах с магьосан меч в ръце към леговището му, твърдо решен да го убия...

Не след дълго пред мен се показа добре скрит между дърветата широк вход на пещера. Но дирята по вятъра не идеше от там.

– Къде си? – беззвучно се движеха устните ми, а очите ми шареха по посока на следата.

Ето го!

Горун се бе изправил върху един голям камък встрани от пещерата, огромен и чорлав, с ръце на кръста и вперен към мен ироничен поглед. Люспестата му кожа блестеше на оскъдните есенни лъчи, надменно и самоуверено. Опашката му пореше в осморки въздуха около него, от устата и ноздрите му се виеха кълбета дим, а крилето му потрепваха свирепо. Истински змей... див и страшен!

– ДВУКРАКО НИЩОЖЕСТВО! – прогърмя гласът му – Какво търсиш тук?

Приблжих се още малко с меч в ръка.

– Дойдох да ти кажа – през годините гласът ми не бе загубил яснотата и силата си – да оставиш Светослава! И да се махнеш оттука!

Искри изскочиха от очите на змея:

– МОЯТА СВЕТОСЛАВА ЛИ???

– Не е твоя!

Той се затресе в смях като от свличаща се каменна лавина:

– А ЧИЯ Е?

– Моя! – произнесох твърдо.

Крилето му се разтвори в смъртоносно плъщение.

– ИНАК?

– Инак ще умреш!

Пастта му някак небрежно блъвна към мен дълъг огнен фонтан. Мястото, на което бях застанал, избухна в пламъци. Змеят се закикоти в

смях, примесен с вой, скимтене и рев. После дълго гледа с интерес след отлитация към небесата пушек.

– Е-хе-ей... – грозно се ухили той нагоре – Там ли си вече?

– М-м-м-м... не съвсем! – обадох се иззад гърба му.

Горун се извърна изблещен. По негова преценка вече трябваше да съм станал на въглен, а душата ми да му маха щастливо от облаците. Да, ама в живота нещата не винаги са такива, каквито ги искаме!

– Дръж се! – изсъсках към него и вдигнах меча.

Преди обаче да успея да направя и крачка, змеят вече се носеше към мен с разперени криле, замахнал с кривата си сабя. Двете остриета се срещнаха в гръмотевичен звън. Джан-н-н... Зин-зин-зин... Ударите му се сипеха бързо един след друг, но до един ги отбивах с ловки, премерени движения. След което нападнах аз, а на него му се наложи да се отбранява. По лицето на Горуна се четеше зверска ярост, сега примесена обаче с неопикуема изненада. Той отбиваше атаките не по-зле от мен, като през цялото време ме къпеше в пламъци и хвърляше върху ми едри камъни, които смогваше да докопа със свободната си ръка от земята, без да спира да ругае ужасно.

Изведнъж мечът ми намери пролука в защитата му и с все сила се стовари върху рамото му. Горун изрева кански. Отсечената му ръка отхвъркна встрани, а от раната бликнаха потоци огненочервена кръв. Той падна. Бързо се присегна към откъснатия крайник, плюна върху кървящото месо и намести ръката си обратно. Злоба, страх и почуда напиреха в дъха му:

– К-кой си ти?... Какво си ти?

– Раб божи в кожа! – отвърнах кратко, допирайки в гърлото му върха на меча.

Горун навярно усети как омагьосаното оръжие пие от силата му.

– Ще ми се да я видя... тая твоя кожа – и рязко се претърколи встрани, грабвайки сабята – опъната на тъпан за сватбата ми!

И отново замахна. С един удар избих оръжието му и отново го повалих. Мечът ми отново загърси гърлото му.

Внезапно Горун замря, зяпнал към мен. Като че ли яростта му се превърна в дим и отлетя... и остана само изумлението. Той с оцъклен поглед протегна ръка към лицето ми. В движението му нямаше злоба. Сякаш... сочеше нещо.

– Небеса!... Ти си... – и нокътят му се спря вляво на челото ми. Близо до слепоочieto.

Върху една едва покарала мъничка люспа.

Хванах я с два пръста и рязко я магнах. Дори лицето ми не трепна. Свикнал съм... Усетих как от раничката по лицето ми се проточи тъничка, гореща струйка. Погледнах люспата. Крайчецът ѝ, с който е била побита в плътта ми, сега бе обагрен в кръв.

– Страшно боли – поклатих с равен глас глава срещу него, – когато ги изтръгвам...

Той седна. Все още дишаше тежко:

– Как ти е името?...

– Пламен – рекох – но става и Огнян. А защо не и Горун, Горан?... Или Горянин... Ние имаме много имена...

Гласът му трепереше:

– Братко... защо дойде с оръжие? Как тъй змей срещу змей меч вдигна? Защо не дойде с мир? – въпросите му валяха един върху друг, все тежки и болезнени като планина от нахвърляни една върху друга канари – Ето... в неделя вдигам сватба... Кум ми бъди! Най-буйния хат ще ти дам... Заедно ще се веселим!...

– Не! – погледнах го рязко в очите – Няма да има сватба, Горуне. Посегнеш ли към Светослава, ще умреш! От ръката ми ще умреш!

– Но... – той не знаеше какво да каже – Защо? Змей си... Ти ли не знаеш какво е страст?!

Прав е! Аз ли не знам?... Но змейовата страст е алчна, безпощадна и пагубна. И векове наред сме я утолявали само и единствено с помощта на силата си. Но колко струва силата на она, който не може надви собственото си безумие? Та нали именно заради това хората престанаха да ярват в нас? И именно за това ни осъдиха да бъдем забравени!

– Светът се промени, Горуне – заговорих тихо, – хората се промениха... И ние трябва да се променим...

– Хората! – прекъсна ме ядно той – Пъплещи по земята, хилави двукраки червеи!... Дето спряха да ни почитат! Ще им го върна тъпкано!

– Как? – сопнах му се аз – Като избиеш едно село и грабнеш една мома? Днеска тая, утре друга... И за да не те кълнат постоянно, сегизтогиз ще разкарваш по някой и друг облак от нивите им, та да си заработиш награвеното. Ей – по тоя път сме вървели досега! Ето къде ни изведе!

– Ама аз им обещах – защити се събратът ми – дават ми момата, поемам селото! И докато съм жив, косъм няма да падне от главите им, а земите им ще се къпят в плодородие! Мигар не е честно?

Лицето ми се сви в болезнена гримаса:

– Вече не е тъй, Горуне! Те си имат нов Бог... А този нов Бог знае само да дава и прощава. Не е като нас. Той е добър и щедър... И не чака нищо в замяна, разбираш ли – изстенах – нищичко!

– Тогава?

– Остава да намерим друг път, Горуне, да се променим и ние... и да им дадем повече отколкото новият им Бог може да им даде! Без да искаме нищо. За да ни има, Горуне – този път моят глас затрепери, – за да ни има...

– Да дам??? – ревна Горун – Какво да им дам? Небеса! Че аз нямам нищо!...

– Имаш! – спокойно му отвърнах аз – Не забравяй, че новият им Бог е там – и посочих към небето – а ние с теб сме тук! Помниш ли времената, в които си бил дете и още не си можел да летиш, а само си подкачал по горските поляни, пърхайки с криле? Как си играел с малките горски зверчета и си давал, без да знаеш какво е да вземеш... Когато дъхът ти още не хвърляше пламъци, а беше просто топъл... И как дори в най-лютите зими той сгриваше земята и от него по нея цъфтяха незабравки?...

– Искаш да се накажа да бъда човек ли? – изрева той зловещо – Като тебе?

– Искам да кажа, че новият им Бог...

– Новият им бог е лигльо! – прекъсна ме злобно Горун – а ти си предател!

И отново налетя срещу мен с кривата си сабя. Отбих удара. Оръжието ни отново зазвънтяха в бясна стръв едно срещу друго.

– Не, Горуне! – ревах и аз насреща му – ти си предателят!

Острието на меча ми се спусна шеметно напред, право към гърдите му. И лакомо пъгна в тях с глух прасък на разсечени плът и кости.

Сабята падна от ръката му. Горун остана няколко мига така, раззианат и вцепенен, като ужасено местеше погледа си ту към мен, ту към изгарящата гърдите му рана, а сетне бавно се свлече върху накапалата есенна шума. Кръвта му заплиска върху нея.

– Братко... – захриптя той, а от устата му потече кръв – Какво правиш, братко?... Та ти ме убиваш?

Прибрах меча в ножницата. От очите ми отново бе избила проклетата влага. Мен, който бях нанесъл удара, ме болеше също толкова свирепо, колкото и него, който го понесе.

– Ти – изтръгна се като вопъл от гърлото ми – отдавна си мъртъв. И всички като теб.

Горун риташе в агония. Стенеше, ревеше, хъркаше...

– Знаеш ли – рекох му на тръгване – най-трудно ми беше да си спомня – сведох глава – забравките...

Унило се спусках надолу към селото. Не пожелах да го доубия. Беше смъртно ранен, но знам ли – ние змейовете не умираме толкова лесно. Може би... може би просто исках той да оживее... и да разбере...

Цял живот съм търгувал със силата си. Пазел съм селата, а после съм обирал най-едрите класове от нивите, най-налятите гроздове от лозята и съм грабвал момите. Гледах ги как набързо се състаряват и повяхват – една след друга, една след друга. Старееха и умираха, също като конете, които бях сменил откак не помня кога тръгнах на път, като ме оставяха все по сам, и по-сам. Все се бях питал какво им липсва: имаха най-белия хляб, най-ароматното вино, най-крехките мръвки; имаха мен – най-могъщия, най-силния! А на тях им е липсвала свободата – не просто да правят с живота си каквото пожелаят, а и най-елементарната: сами да избрат това, което им давах. Също и забравките. Да, разбира се... забравките.

Но дойде новият Бог – и станах излишен...

И в деня, в който ни забравиха, поех по белия свят, крещейки без глас към небесата моето голямо „ЗАЩО?“. Но небесата мълчаха. Сега там се бе настанил новият Бог. Който гледаше само към тях – двукраките пълпещи нищожества. Защо, защо, защо?... Какво имаха те, което да го нямам аз?

– Душа! – ми бе отговорила Димна Ангелина.

Точно така – душа. Ние змейовете, нямаме души. И живеем чрез душите на хората. Именно затова ни убива забравата.

Мъдър е бил она, който е създал хората и змейовете! На единия дал душа, на другия – сила. На единия – воля, на другия – устрем. И ги сложил на кантар, да види кой над кого ще надвие...

И през всичките хилядолетия до сега змейовете бяхме уверени в пълното си превъзходство. Силата ни и хорското страхопочитание ни даваха илюзията за непобедимост. Но колко струва бездушната, разпиляна сила? Не ние се оказахме избраните, а те... Бъдещето бе заложило на тях – хилавите двукраки хора, които презирахме, заради слабостта им да ни излязат насреща, без да си даваме сметка, че всъщност живеем тъкмо чрез тях и именно вярата към нас в душите им ни прави това, което сме.

Когато разбра, че съм змей, Димна Ангелина няколко пъти се опита да ме убие, но все я усещах: и отровата в гозбата надушвах, и се сепвах в съня си, когато се прокрадваше към мен с магьосан кинжал... На младите години и тя е била грабната от змей, но успяла да избяга. Поне това ми разказа, след като усети, че съм разбрал как именно злото, което сме вършели, ни е осъдило на забравата. И след като видях, че се отричам от него и търся път да оцелея. Тогава омагьоса мечата ми, тогава ми подари оная кесия и ме научи да си служа с пепелта от огнището ѝ.

Помагах ѝ, грижах се за нея, носех дърва, палех огъня, чистех хижата ѝ... И едва тогава разбрах: Небеса! Сбогом, небеса! Никога повече няма да се рея във вас! Ще си остана тук – на земята. По-далеч от новия Бог и по-близо до тях – хората. Те имат право на това. Цял живот съм вземал. Сега ще дам. Единственото, което имам – себе си. И ще се слея с тях.

Ако змейовете си бяха останали същите, един ден все пак вярата в новия Бог щеше да ги затрие и те все пак щяха да изчезнат. Един по един. Не, навярно нямаше да бъдат забравени така бързо, но тогава щяха да останат в паметта на поколенията като диви, грозни злодеи, дори след смъртта си протягащи алчната си паст към всичко, което никога не им е принадлежало.

И може би другите змейове също са го разбрали, защото отведнъж просто се изгубиха. До един. Така е – светът се промени, ще се променим и ние. Ще се слеем с хората, които довчера презирахме заради силата си, но силата на тяхната невяра все пак ни победи. След нея се спускаше покрива на забравата.

Трябваше да го направим. И навярно след нас, подгонени от забравата, ще дойдат и духовете на гората, самовилите, юдите... Ще се надвият по нещо в себе си, ще се променят и ще дойдат.

За да ни има!

За да живеем чрез децата и внуците си. За да израстнат хората след нас по-снажни, по-силни, по-смели, по-красиви, по-мъдри и по-свободни. И знам, че един ден и те като нас ще литнат към небесата, с които ние се сбогувахме.

Нашите небеса...

А сигурно след много, много векове, някой далечен наш потомък ще разчете магическата формула, по която са подредени неизброимите частици, от които е направен човекът, ще надзърне през диплите на хилядолетията и ще възкликне: „Ето го змеят!“

И ще си спомнят!

И ще ни има...
Чак до свършека на вечността!

Ето го новият ни път. Път незнаен и труден. Но единствен.
И ще вървя по него.
Поне за времето, което ми остава.

* * *

Цялото село бе излязло да ме посрещне. С венци от цветя, тъпани и гайди. Небрежно преминах мълчешком през тълпата и отидох до Вълкана.

– Няма вече змей! – рекох – Няма да има змейова сватба...

Хванах Светослава за ръката. Тя се притисна до мен и сведе глава на плещите ми. Прегърнах я.

– Дай ми я – обърнах се пак към Вълкана, думата заседна в гърлото ми, но намерих в себе си силата да я кажа, – тате!

Ха, също като в приказките – юнакът побеждава змея и получава ръката на девойката. Да, юнакът победи змея.

– Хубаво! – плесна Вълкан с ръце и се засмя – Стягаме се за сватба! Светослава се притисна към мен още по-силно и по-нежно.

Моят път... Нашият път...

Гледай се сега в кладенеца, Светославо!... Хубава си, момиче! Не-напрасно разправят, че змейовете виждат през кладенците и се влюбват в жените, които се оглеждат в тях. Твоят змей те обича!...

На следващия ден отново се качих на планината. Все ме теглеше това проклето любопитство: Дали е оживял Горун... дали е разбрал? Или вече се е разпаднал на пепел, изгаряйки всичко около себе си...

Този път стигнах по-бързо. Нали знаех накъде да вървя?

Горун го нямаше. Слязох от коня и се завтекох към мястото, на което вчера го видях да пада, пронизан от омагьосания ми меч. Земята беше разорана и обгорена, но сега по нея личаха рехави, синьо-зелени петна.

Незабравки...

Прилекнах и ги погладих с ръка. Да – незабравки... Колко са много!

Значи е жив! Значи е поел!

Изправих се и закрепях във възторг към небето:

– Горуне-е-е-е!...

– Е... Е.... Е... – отвърна ми ехото.

Не! Не към небесата...

Не там!... Той е разбрал! Той е тръгнал по незнайния път – нашият, обсипан с незабравки мост през забравата.

Ще го видя ли някога пак? Ще го позная ли?

Не знам...

Знам само, че долу в селото ме чака жената, която ме бе избрала. А аз бях избрал нея. Чака ме пътят, по който бях тръгнал. Първият ден от моя живот.

Чака ме истинска сватба – с истински свирачи, истинска музика и истинска веселба.

Като на всички змейове и змеици, които се сбогуваха с висините на облаците и заживяха като човеци сред хората. И като тях щях да взема човешка дъщеря – Светослава, която обичам и която ме обича. И завинаги да се обрека на нея, а тя – на мен; там – пред самия олтар на новия Бог. В собствения му храм! Това ще е победата ми над него. Моята победа. Нашата победа...

За да ни има!

Да-а-а... Ще цаня майстори. Ще съградя оня дом, който винаги съм искал! Че къща и дом не са едно и също. И мисля, че намерих онава – другото... Коего прави от къщата дом, от силата – мъдрост и от страстта – щастие. Ще дочакам да се радвам на деца и внуци. Ще ги гледам как растат, неподозиращи нищо за потеклото си, тайната за което ще отнеса при новия Бог.

Но не завинаги – не: те ще си спомнят. Разбира се, че ще си спомнят! И ще ни простят. Нали тъкмо на това ги учи новият Бог?...

И пътят ще ни изведе от плесента на забравеното минало. Незнайният път...

И ще го следвам.

Поне за времето, което ми остава.

КРАЙ

© 2004 Ивайло Иванов

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1876>]